

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Officio Legati. Titvlvs XV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

Ut autem conservatores limites sibi tradita potestatis (quos frequenter excedunt) metu poenae diligenter observent: decernimus, ut si de aliis, quam de manifestis injuriis & violentiis, scienter se intromiserint: seu ad alia, quae judicalem indaginem exigunt, suam extendant potestatem: eo ipso per unum annum, ab officio sint suspensi. Pars vero, quae hoc fieri procurabit, sententiam excommunicationis incurrat: à qua non possit absolvi, nisi ei quem sic fatigavit a indebitè primò satisfaciatur integraliter de expensis. Officium autem quorumcunq; conservatorum, ipso iure, quo ad non cepta negotia per obitum concedentis volumus expiare. Circa munera verò & expensas, accessores, ac notarios & personas testimonii causa vocandas, illa praecipimus in hujusmodi conservatoribus per omnia observari, quae in delegatis iudicibus constituta à nobis super his edita observanda decrevit. Quicquid autem contra praemissa, vel eorum aliquod attentari contigerit, omnino decernimus irritum & inane.

DE OFFICIO LEGATI.

TITVLVS XV.

CAP. I.

Legati non Cardinales, sine speciali mandato iure legationis beneficia conferre non possunt: sed legati cardinales hoc bene possunt. Ioan. Andr.

Innocentius quartus.

Officii nostri debitum remediis invigilar subditorum: quia dum eorum excutimus onera, dum scandala removemus, nos in eorum quiete quiescimus, & fovemur in pace. Proinde praesenti decreto statuimus, ut ecclesiae Romanae legati quantumcunq; plenam legationem obtineant, sive à nobis missi fuerint, sive suarum praetextu ecclesiarum legationis sibi vindicent dignitatem: ex ipsius legationis munere conferendi beneficia nullam habeant potestatem, nisi hoc alicui specialiter duxerimus indulgendum. Quod in fratribus nostris legatione fungentibus nolumus observari: quia & sicut honoris praerogativa latantur, sic eos auctoritate fungi volumus ampliori.

CAP. II.

Legatus habet ordinariam: unde per mortem Papa non expirat eius officium. h. d. Ioan. Andr.

Clemens quartus, S. tit. sanctae Ceciliae Presbyters Cardinalis Apostolicae sedis legatus.

Legatos, quibus in certis provinciis committitur legationis officium, ut ibidem evellant & dissipent, edificent atq; plantent: provinciarum sibi commissarum, ad instar pro consulum exterorumque praesidium, quibus certe sunt decretae provinciae moderanda, ordinarios reputantes. Praesenti declaramus edito, commissum tibi à praedecessore nostro legationis officium nequaquam per ipsius obitum d' expirasse.

CAP. III.

Finita legatione, expirant reservationes legatorum, & omnis processus habitus super illis: nisi tunc illa beneficia iam vacantia sint collata. Demum dicitur, quod pendente una sua reservatione in ecclesia collegiata, vel de beneficio spectante ad collationem alicuius, legatus in eadem ecclesia, vel beneficio spectante ad collationem eiusdem, aliam facere non potest: & quod sit contra praedicta, irritum decernit. Ioan. Andr.

a al. Forzaverit. b al. ita: decernit. c In manuscriptis ita: qui scilicet, &c. d Intelligit scilicet non integra: re verò integra, an per mortem Papa expirat legatio, distinguit hic Petr. de Anchar. Font.

Bonifacius VIII.

Praesenti declaramus edito, reservationes à quorumcunq; beneficio ab Apostolicae sedis legato suae legationis auctoritate factas, & decretae interpositae super ipsis: necnon denunciations, inhibitiones, processus quolibet per eum, vel per executores deputatos ab eo habitos circa ipsas (dummodo ad collationem eorumdem beneficiorum iam vacantium minime sit processum) eo ipso, quod illius finitur legatio, vicibus penitus vacuari: nec executores eosdem posse ulterius beneficia taliter reservata conferre. Ceteram reservationes huiusmodi (per quas interdum praesertim, & ecclesiae nimium onerantur) restringere cupientes, prohibemus, ne postquam legatus in aliqua cathedrali vel collegiata ecclesia, reservationem aliquam duxerit faciendam, aliam (illa pendente) faciat alicuiquam in eadem. Nec etiam postquam alibi reservaverit aliquod beneficium ad collationem pertinetes cujuscunque, aliud quod ad illius collationem pertinet (quandocumque reservatio pendet alterius) sibi quoquo modo referat. Quicquid autem contra praemissa contigerit attentari, eo ipso viribus non subsistat.

CAP. IV.

Cathedrales, vel regulares, vel collegiatae ecclesiae legatos, vel conferre non possunt. Item in dignitatibus cathedralium, vel regularium, quae sunt majores post Episcopos, si ipsam potestatem collationem debent assumi: & contra hoc factum, est irritum.

Idem.

Deliberatione provida duximus inhibendum, ne aliquis Apostolicae sedis legatus, quantumcunq; legationem obtinere plenariam dignoscatur, cathedralium, vel regularium, aut collegiatarum ecclesiarum, seu ipsarum ecclesiarum cathedralium dignitates, ad quas, qui praeficiuntur eisdem, majores in eorum capitulis post Episcopos existentes, habent per viam electionis assummi, sua ordinationi, collationi, provisioni, electioni, aut dispositioni, quomodocunq; retineat: ne de ipsius ordinandis, conferendis, vel disponendis, se aliquatenus intromittat: neque aliquid quod minus sit, ad quod pertinerit eligere, aut postulare, libere valeant, cum vacabunt, obstaculum quomodolibet interponant. Decernentes quicquid contra hoc actum extiterit, eo ipso irritum & inane.

Delegatus non potest alicui committere quod recipi potest nemini beneficii, & postea illud conferat: & contra factum, irritandum decernit irritum. h. d. Ioan. Andr.

Prohibemus insuper, ne legatus ipse in parte cuius in specie cuiusque concedat, ut ab illis, qui beneficia intra legationem eiusdem habentes, ea in illius mansibus voluerint libere resignare, ipsorum resignatione recepta, illa valeat idoneis conferre personis. Cum per hoc aperiri posset via contra Lateranensem, & concilium ad beneficia vacatura. Nos enim concessionem, quam contra hoc contigerit attentari, & quicquid ex ea vel ob eam secutum extiterit, nullam prorsus habere auctoritatis roboris firmitatem. Volentes non solum ad futura, sed etiam ad praeterita, & adhuc pendencia negotia hoc extendi.

CAP. V.

Collatio legati per taciturnitatem prioris beneficii vacatur, hoc dicit. Zen.

a Vid. Const. Trident. sess. 24. de reform. cap. 26. ubi reservationes quolibet ad vacatura beneficia tolluntur. b Filius si legatus contrahit canonice, & praesentem vacaturam reservaverit, dato executoris. Nam talis vacatura reservatione praesentis Petr. de Anchar. Font. c Hoc est concilium Lateranense, sub Alexander. III. cap. 8.

Idem.

Collatio beneficii per legatum à sede Apostolica tibi facta, nullius momenti existit, si in ea non fuerit à habita mentio de alio beneficio, quod primitus obtinebas.

DE OFFICIO ORDINARI.

TITVLVS XVI.

CAP. I.

Archiepiscopus non potest sibi constituere officiales in diocesi. suffraganeorum suorum, etiam pro futuro casu per appellationem devolutis ad ipsam: nisi de consuetudine hoc habeat: & tunc etiam tales officiales inhibere non possunt, proutquam fuerit appellatum. Innocentius III. In concilio Lugdunensi.

Romana ecclesia: & infra. Prohibemus quoque, ne Rhemensis Archiepiscopus dioces. suffraganeorum suorum foraneos officiales constituat: quia, cum metropolitano, ne suorum suffraganeorum ingrediantur dioceses, ut in eis auctoritate propria judicent, disponant, aliquid aliud agant canonica prohibeant instituta, nequaquam hoc possunt in illis per alios exercere. Nec pro eo, quod causas per appellationem delatas ad ipsos, possunt in suffraganeorum suorum diocesi delegare: Similiter licet eis tales officiales instituire in eisdem, qui eorum vice (cum appellatur ad ipsos) citationes, vel inhibitiones faciant, seu compellant in hac parte rebelles. Quia in causis per appellationem devolutis ad ipsos, jam jurisdictionem obtinere noncunt: propter quod licet possunt super illis committere vices suas. Non sic autem in aliis, in quibus nondum exiit appellatum, & idcirco non debent aliquos constituere pro citationibus, & in futuris causis appellationum, & inhibitionibus faciendis: nisi aliud Rhemensis ecclesia, circa talium officialium institutionem de consuetudine obtineat specialia. A quibus etiam si de consuetudine huiusmodi possint in Rhemensi provincia constitui: inhibitiones tamen ne procedatur in causis prius, quam ad Rhemensis curiam appelletur, fieri penitus inhibemus.

Donec Archiepiscopus de facili potest haberi, officiali eius suffraganeum excommunicare, suspendere, aut interdicare non potest, propter ordinem (melius dixerit officium) Episcopali reverentiam. h. d. in summa. Ioan. And.

Officiales autem Rhemensis Archiepiscopi (quamdiu in sua provincia vel circa illam exierint) in suffraganeos interdicti, suspensionis, vel excommunicationis proferre sententias non attendent. Et hoc idem ab officialibus aliorum Metropolitanorum, circa ipsorum suffraganeos, (quibus ob reverentiam Pontificalis officii defectu volumus in hac parte) precipimus observari.

CAP. II.

Canonici, qui à divinis cessare possunt consuetudine vel alio iure, si cessare volent, causam suam cessationi expriment in instrumto publico, vel patentibus litteris suo vel alio autentico sigillo munitis: & exhibeant illud vel illas illi, contra quem cessant. Hoc pratermissis, vel expressa causa non inventa legitima, quae quid medio tempore perceperint ad ecclesiam, restituant: & quae percipere debent, non percipiant, & satisfaciant de irrogatis illi, contra quem cessant. Causa legitima inventa, teneatur ille ad interesse canonici, & ad certam quantitatem ecclesiae, superioris taxandam a iuribus. Vltimò reprobatur consuetudo, quam imagines sanctorum, in dicta cessatione spiritus & virtutis supponantur. Et statuitur contrarium facientes graviter puniendos. Ioan. And.

a Alias, sicut. b Vid. ca. fin. de rescript. in antiq. & l. non quemadmodum ff. de iudic. Fin.

Gregorius X. In generali concilio Lugdunensi.

Si a canonici à divinis cessare voluerint, prout in ecclesiis aliquibus sibi ex consuetudine, vel aliis vindicant: antequam ad cessationem huiusmodi quocummodo procedant, in instrumto publico, vel patentibus litteris sigillorum suorum, aut alterius autentici munimine roboratis, cessationis ipsius causam expriment: & illud vel illas ei, contra quem cessare intendunt, exhibeant. Scituri, quòd si hoc pratermissis cessaverint, vel causa, quam expresserint non fuerit inventa canonica: omnia de quibuscunque proventibus illius ecclesiae, in qua cessatum fuerit, cessationis tempore perceperint, restituent. Illa verò, quae pro eodem tempore debentur eidem, nullo modo percipient, sed ipsi ecclesiae cedent, ac nihilominus ei contra quem cessaverint, de damnis & iniuriis satisfacere tenebuntur. Si autem causa eadem canonica fuerit iudicata, is qui occasionem cessationi dederat, ad omne interesse dictis canonici, & ecclesiae, cui debitum officium eius est culpa subtractum, ad certam quantitatem taxandam, & in divini cultus augmentum convertendam, superioris arbitrio condemnentur. Ceterum detestabilem abusum horrendae indevotionis illorum, qui crucis, beatæ Mariæ virginis, aliorumq; sanctorum imagines seu statuas irreverenti ausu tractantes, eas in aggravationem cessationis huiusmodi prosternunt in terram, & urticis spinisq; supponunt, penitus reprobantes, aliquid tale fieri de cetero districtius prohibemus: statuentes ut in eos, qui contra fecerint, ultix procedat dura sententia: quae delinquentes sic puniat graviter, quòd alios à similibus delinquentione compescat.

CAP. III.

Statuit Papa, quòd habentes plures dignitates, vel alia beneficia curam animarum habentia, per ordinarios compelluntur ostendere, intra tempus competens superiori arbitrio statuendum, dispensationes: quas si non ostenderint, perinde procedatur, ac si nullas haberent. Et si ostenderint, & sufficientes, non amplius molestentur: prout ne in praedictis beneficiis, cura negligatur animarum. Si autem dubitetur de dispensatione, ad sedem Apostolicam recurratur. Talibus plura similia beneficia obtinentibus, aliud non conferatur beneficium, nisi ostensa dispensatione sufficienti: & tunc ita demum conferatur, si per dispensationem possint illud cum alio retinere, vel si prioribus renunciaverint: aliter collatio facta non teneat. Ioan. And.

Idem.

Ordinarii e locorum subditos suos plures dignitates, vel ecclesias, quibus animarum cura immittunt, obtinentes: seu personatum, aut dignitatem cum alio beneficio, cui cura similis est annexa: districtè compellant dispensationes auctoritate, quarum huiusmodi ecclesias, personatus, seu dignitates canonice tenete se afferunt, infra tempus pro facti qualitate ipsorum ordinariorum moderandum arbitrio, exhibere. Quòd si forte iusto impedimento cessante, nullam dispensationem infra idem tempus contigerit exhiberi: ecclesiae beneficia, personatus seu dignitates, quae sine dispensatione aliqua eo ipso illicite detineri constabit, per eos ad quos eorum collatio pertinet, libere personis idoneis conferantur.

Ceterum si dispensatio exhibitæ, sufficiens evidenter appareat, exhibens nequaquam in beneficiis huiusmodi, quae canonice obtinet, molestetur. Provideat tamen ordinarius, qualiter nec animarum cura in eis-

a De materia huius c. vide citatos in cap. quatuor. infr. eo. tit. & libr. b Vid. l. ad testum. ff. de test. & l. fin. ff. de alt. scr. ac c. significanti. infr. de app. Fin. c Hoc decretum expressè innovat & confirmat sacros. Concl. Tridentin. sess. 7. de reform. cap. 3. d alii. ita: provideat tamen ordinarius taliter, ut animarum cura.